

Els secrets del primer llibre en català

A l'exposició «Sota la boira», del Museu d'Art de Girona, s'hi exhibeix un exemplar de *Rosa Mística*, de mossèn Camil Geis (Girona 1902 – Sabadell 1986). Aquesta obra és una peça de la història: es tracta del primer llibre en català aparegut legalment a Catalunya després de la Guerra Civil. Al poeta gironí li correspon la glòria d'haver-ho aconseguit, l'any 1942. El títol, com és obvi, era perfectament bilingüe –i fins i tot llatí–, i el primer dels poemes aplegats en el volum era el fruit d'un difícil equilibri lingüístic que permetia llegir-lo igualment en castellà i en català.

A propòsit d'aquest fet, alguns crítics i historiadors de la literatura van suggerir que el llibre havia estat autoritzat perquè era escrit per un capellà i perquè tenia el *Nihil Obstat* eclesiàstic. Mossèn Geis es va sentir obligat a sortir al pas d'aquestes interpretacions i va explicar la veritable història del seu petit miracle. La història, inclosa en el llibre *Pas i repàs* (1981), és tan poc coneguda com reveladora, i per això potser resulta oportú resumir-la aquí.

Assabentat que, de fet, no hi havia cap disposició franquista que prohibís expressament la publicació de llibres en català, mossèn Geis va enviar tres exemplars mecanografiats de la seva obra a la Censura de Madrid. Vint dies més tard, va rebre l'autorització, expedida per la Vicesecretaria d'Educació Popular, amb aquesta advertència: «Queda prohibido poner: Visado por la Censura». El llibre fou editat per la impremta Sallent, de Sabadell, on es va rebre aviat una trucada d'un tal Pardo, «Jefe de la Delegación de Prensa y Propaganda de Barcelona», exigint la presentació del permís de publicació. Mossèn Geis el portà personalment al despatx del funcionari. Aquest va quedar molt sorprès perquè, segons li digué, «arriba había el criterio tácito de no dejar publicar nada en dialecto catalán». Però els papers que exhibia l'autor eren incontestables, i el tal Pardo no va tenir més

remei que demanar-li excuses. Amb tot, la porta que s'havia obert va ser tancada per molt temps; el poeta va creure «que l'oposició més forta vingué aleshores de la Jefatura de Prensa y Propaganda de Barcelona i que, sense aquella biliosa resistència, a Madrid haurien anat afluint, cautelosament, un cop trencat el glaç amb la sortida del meu llibre». És el que van acabar fent, però amb molts mesos de retard.

L'aspecte més pintoresc d'aquesta història és que, contra el que molts han pensat i dit, el *Nihil Obstat* del bisbat no va influir per a res en la decisió d'autoritzar el llibre. Mossèn Geis va demanar-lo perquè, en aquella època, els capellans no podien publicar cap obra que no hagués passat per la censura eclesiàstica. I la sorpresa més inesperada és aquesta: «Cal saber que el Bisbat fou reticent i no em donà el permís fins després d'haver exhibit l'autorització estatal. Sento haver-ho de dir, però aquesta és la veritat». També en l'àmbit religiós, doncs, com en l'àmbit polític, els pitjors enemics eren els de casa.

Mossèn
Camil Geis,
en un oli de
Jordi Roca.